

Tema Kvinnligt skogsägande

ILLUSTRATION: BO PERSSON

Så tar kvinnor plats i den manliga skogen

38 procent. Så många är de kvinnliga skogsägarna i Sverige. Men hur mycket utrymme får de? SkogsEko har träffat ett kvinnligt nätverk, kollat ny statistik och ny forskning för att se hur det egentligen ligger till med jämställdheten bland träden. **Sid 12–15**

Spillkråkorna kämpar för kvinnligt inflytande

Kvinnligt grenverk. De var inte först på plan, men de är rikstäckande och 300 till antalet. Spillkråkan samlar kvinnliga skogsägare, och ett huvudsyfte är att öka kvinnors inflytande inom skogsnäringen. Så – vad har de åstadkommit?

Jag träffar ”spillkråkorna” (så kallar de sig själva) Gunilla Törnquist-Hedström, Kerstin Westerlund och Annakarin Bergström i Stockholm en aprilförmiddag. Så småningom ansluter också Marie Emanuelsson, ordförande i föreningen. Det är inte särskilt svårt att få igång pratet – här är engagemanget stort.

Upprinnelsen till Spillkråkan var en kurs för kvinnor som Skogsvårdsstyrelsen ordnade på Ladvik 1997. Några av deltagarna ville fortsätta träffas, och i april året efter – tioårsjubileum nyss, alltså – startades föreningen formellt.

– Vi kände att vi var en udda grupp, vi syntes inte, skogsägare såg inte ut som vi, säger Gunilla Törnquist-Hedström. Kursledaren där såg oss. Föreningsformen var väldigt bra, vi hittade varandra.

När Spillkråkan startade tycks intresset för jämställdhet ha legat nära nollpunkten hos skogsföretagen. Föreningen frågade ett antal bolag hur jämställdhetsarbetet såg ut – ingen svarade.

– Då gjorde vi en drive och såg till att vara aktieägare så vi fick komma in på bolagsstämmorna, berättar Annakarin Bergström. Vi begärde ordet och frågade var vi som kvinnliga skogsägare och aktieägare fanns. Det gav gensvar.

Sedan dess har det blivit bättre, delvis säkert på grund av Spillkråkans agerande, men också förstås eftersom tidsandan även nått skogsvärlden.

Nu tycker de sig dock se en viss backlash – det behövs ny fart i diskussionen. Fortfarande lockas det till exempel med typiskt ”manliga”

Annakarin Bergström

Äger 700 hektar skog i Hälsingland. Grundfastigheten är ärvd, sedan har ytan mer än fördubblats. Fastigheten ägs och förvaltas av familjen gemensamt. ”Jag går inte ut med röjsåg, men det är mycket arbete med att förvalta, planera och driva fastigheten.”

Gunilla Törnquist-Hedström

Äger 42 hektar skog i Östergötland. Har tråkiga erfarenheter av att ha blivit annorlunda behandlad än manliga skogsägare. ”Det finns tyvärr fortfarande en brist på respekt för kvinnor som skogsägare, särskilt om vi inte bor på fastigheten.”

aktiviteter när bolag bjuder in till evenemang, när mannen och kvinnan äger skog ihop tycks det med

Kerstin Westerlund

Äger 21 hektar skog i Rättvikstrakten, fördelade på flera skiften. Har ett gott förhållande till skogsbolagen som sköter skogen. ”Jag har trampat på de där stigarna med farmor och farfar, det ligger mig varmt om hjärtat.”

Marie Emanuelsson

Äger 32 hektar skog fyra mil norr om Växjö. Det mesta är gran, och skogen har drabbats hårt av Gudrun, Per och granbarkborrar. ”Om jag funderat på att ge upp? Nej, de som köpt kanske gör det, men för mig ligger det i släkten.”

automatik vara mannen som bjuds in.

Från en annan utgångspunkt me-

nar spillkråkorna att det blev fel när Nutek för en tid sedan plockade ut 800 personer som ambassadörer för kvinnligt företagande. En enda av dem var skogsägare – synen på skogsägare som företagare måste också lyftas, menar Spillkråkan.

Ett sätt att möta denna backlash heter kunskap. Och när Spillkråkan funderar på hur man ska ta nästa steg är det just att höja kompetensen som ligger i främsta linjen.

– Vi kan inte bara titta på andelen kvinnliga och manliga skogsägare längre, säger Annakarin Bergström. Vi vill se till att kvinnliga skogsägare ökar kunskapen och delaktigheten, det är helt nödvändigt för att tas på allvar som grupp.

– Med utbildning kan man kräva inflytande, säger Marie Emanuelsson. Har vi det kan man inte slå undan oss och säga att vi inte har kunskap och kompetens.

Här efterlyser Spillkråkan också satsningar från institutioner som SLU. Korta kurser, motsvarande dagens 7,5 högskolepoäng, finns i till exempel Tyskland och Danmark. Men Sverige, som har så hög andel privata skogsägare, saknar en motsvarighet. Det behövs, menar de fyra, inte minst med tanke på generationsskiften i ägandet.

Spillkråkan säger sig vilja visa på betydelsen av kvinnligt skogsägande. Bortsett från det uppenbara, att 38 procent av skogsägarna är kvinnor, finns det möjligen dessutom ett särskilt kvinnligt sätt att äga och sköta skog på?

– Kvinnliga skogsägare kan stå för en viss förnyelse, säger Marie Emanuelsson. Vi är inte så belastade, vi kan ställa alla möjliga frågor eftersom vi inte har oket att vi måste göra som vi alltid har gjort, vi kan bryta

Fyra spillkråkor. Gunilla Törnquist-Hedström, Annakarin Bergström, Kerstin Westerlund och (längst fram) Marie Emanuelsson trycker på kunskap som medel för kvinnliga skogsägare att göra sig gällande.

FOTO: MARCUS ELMERSTAD

mönster. Jag har inte gått i skogen så mycket med min pappa; om jag haft en bror kanske han hade fört över mer praktisk hantering på honom.

Det finns forskning som tyder på att kvinnor är mer intresserade än män av biologisk mångfald. Men det förs de fyra spillkråkorna inte skriva under på rakt av.

– Vi kan vara lyhörda och intresserade. Men sedan vill jag ha bästa priset för min skog, säger Kerstin Westerlund.

Opinionsbildning, exkursioner, möten, debatter, hjälp att skaffa egen kunskap och att ge möjlighet att möta andra i samma situation är några av de saker Spillkråkan arbetat med genom åren.

Men ytterst jobbar föreningen i första hand på sin egen avveckling – i en idealvärld skulle det inte behövas några särskilda kvinnliga

föreningar. Vill man vara närvarande som man till och med undra om föreningen genom sin blotta existens motverkar sitt eget syfte.

– Den är nödvändig som uppstart, sedan är det inte säkert att det ska se ut så alltid, säger Gunilla Törnquist-Hedström. Vi har visat att kvinnor äger skog och att vi är många, nästa steg blir att det ska vara självklart.

– Det kan vara delvis kontraproduktivt, säger Marie Emanuelsson. Men om man inte kunnat göra sin röst hörd måste man ha en grundplattform – om man inte kommer in i de manliga nätverken kommer man ingen vart.

Gunilla Törnquist-Hedström har skrivit en rapport med titeln *Kvinnorna i skogen*, som ges ut i höst i samarbete med Föreningen Skogen. Under arbetet med den tyckte hon sig märka en viss tendens hos kvinnor att

ge upp sitt skogsägande. Spillkråkorna är eniga om att kunskap kan vara ett motmedel också här – ”om du funderar på att göra dig av med din skog, gör inte det förrän du har gått skogskursen”, som föreningens grundare Beverly-Anne Bjerke formulerat det.

Föreningen ger inte heller upp. Ett prioriterat område den närmaste tiden är att skaffa fler medlemmar, särskilt bland yngre skogsägare.

Intresset för skogen har en hög medelålder; man kanske inte får tillgång till egen skog förrän i 50-årsåldern, säger Marie Emanuelsson. Vi vet inte hur det ser ut, men vi har sökt projektpengar för att försöka ta reda på det.

Rikard Flyckt

Kvinnliga skogs nätverk

Skogsägarkvinnorna. Rikstäckande, sorterar under LRF Skogsägarna. Hemsida: www.lrf.se/skog/skogsagarkvinnorna

Spillkråkan. Stockholmsbaserad med lokalavdelningar i Östergötland, Västerbotten och Skåne. Hemsida: www.spillkrakan.se

Grenverket. Först ut av de kvinnliga skogs nätverken, till för skogsägare i Blekinge. Hemsida: www.grenverket.se

Dryaderna. Riktat sig till kvinnor i södra Halland och delar av södra Småland. Hemsida: www.dryaderna.se

Nästa uppslag:

Brakar kvinnor skogen annorlunda än män?